Coğrafi Bakış (Bölgesel ve Küresel Örnek Olay Analizleri: Marmara Gölü, Süveyş Kanalı, Aral Gölü ve Meksika Körfezi)

COĞ.10.1.1. Örnek olay, olgu ve/veya mekânı coğrafyanın temel kavramları ile ilişkilendirebilme · Edebî metinlerdeki ve günlük yaşamdaki mekânsal ögeleri coğrafyanın fiziki ve beşerî alt bölümleriyle ilişkilendirebilme · Marmara Gölü, Süveyş Kanalı, Aral Gölü ve Meksika Körfezi örnek olaylarını konum, zaman, ölçek, hareket, dağılış ve sürdürülebilirlik kavramlarıyla çözümleyebilme

HATIRLAYALIM

- Marmara Gölü'nün kurumması, aşırı yeraltı suyu çekimi ve tarımsal sulama baskısıyla bölgesel ekolojik dengenin bozulmasına örnektir.
- Süveyş Kanalı'ndaki Ever Given kazası, dar bir su yolundaki tıkanmanın küresel deniz ticaret ağlarını nasıl felç ettiğini gösterir.
- Aral Gölü ve Meksika Körfezi olayları, insan müdahalesinin havza ölçeğinde telafisi güç çevre felaketlerine yol açabileceğini kanıtlar.

1 EŞLEŞTİRME

Örnek olayları ilgili coğrafi süreç ve özelliklerle eşleştiriniz.

- ☐ 1. Marmara Gölü
- ☐ 2. Süveyş Kanalı
- ☐ 3. Aral Gölü
- ☐ 4. Meksika Körfezi

a) Küresel deniz ticaretinin stratejik su yolu
b) Tarımsal aşırı sulamayla kuruyan göl havzası
c) Deniz dibi platform kazası ve petrol sızıntısı
d) Pamuk tarımı için besleyen nehirlerin kesilmesi

2 ÇOKTAN SEÇMELİ

Süveyş Kanalı'nın ulaşıma kapanması sonucu gemilerin rotalarını Ümit Burnu'na çevirmesi hangi coğrafi kavramla doğrudan ilişkilidir?

(A) Hareket ve küresel ağlar
(B) Mutlak konum koordinatları
(C) Volkanik ada oluşumu
(D) Rüzgâr aşındırma biçimleri

3 KISA CEVAP

Aral Gölü'nün kuruması göl havzasında hangi iklimsel ve tarımsal değişime yol açmıştır?

_____

_____

4 KISA CEVAP

Marmara Gölü nerede yer alır ve gölün kurumasındaki en temel beşerî etken nedir?

_____

_____

5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Küresel ve bölgesel çevre olaylarıyla ilgili hükümleri değerlendiriniz.

	D	Y
Aral Gölü'nü besleyen Seyhun ve Ceyhun nehir suları pamuk üretimi için saptırılmıştır.	☐	☐
Süveyş Kanalı Akdeniz ile Hazar Denizi'ni birbirine bağlayan doğal bir su yoludur.	☐	☐
Meksika Körfezi'ndeki petrol sızıntısı açık deniz ekosistemini ve kıyı balıkçılığını vurmuştur.	☐	☐
Marmara Gölü tektonik kökenli doğal bir sulak alan değil yapay baraj gölüdür.	☐	☐

6 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Süveyş Kanalı'nın küresel deniz ticaretindeki jeopolitik önemini bir cümleyle açıklayınız.

_____

_____

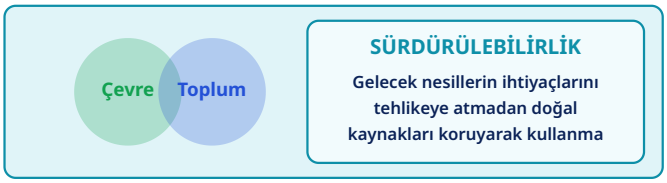
7 TABLOYU TAMAMLA

Aşağıdaki tabloda örnek olayların coğrafi niteliklerini tamamlayınız.

Örnek Olay	Bulunduğu Bölge	Etkilenen Coğrafi Alan	Temel Neden
Marmara Gölü	Ege (Manisa)		Aşırı yeraltı suyu tüketimi
Süveyş Kanalı		Küresel deniz ticareti	Gemi karaya oturması
Aral Gölü	Orta Asya		Nehir yataklarının saptırılması
Meksika Körfezi	Kuzey Amerika	Açık deniz ekosistemi	

8 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Bir coğrafi bölgede sanayi ve tarım faaliyetlerinin doğal taşıma kapasitesini aşması hangi ilkenin çiğnendiğini gösterir?

Ⓐ Fosil Yakıt Serbestliği
Ⓑ Sürdürülebilirlik İlkesi
Ⓒ Plansız Sanayileşme
Ⓓ Kontrolsüz Madencilik

9 EŞLEŞTİRME

Coğrafyanın temel kavramlarını örnek olay durumlarıyla eşleştiriniz.

Konum	Dağılış	Hareket	Ölçek
Mekândaki yer	Yayılma alanı	Akış ve ticaret	Yerelden küresele

☐ 1. Konum
☐ 2. Dağılış
☐ 3. Hareket
☐ 4. Ölçek

a) Petrol sızıntısının kıyı boyunca yayıldığı kilometrelerce alan
b) Konteyner gemilerinin Asya-Avrupa hattındaki sevkiyatı
c) Havza ölçeğindeki kirliliğin küresel boyutlara ulaşması
d) Süveyş Kanalı'nın Akdeniz-Kızıldeniz arasındaki stratejik yeri

10 SIRALAMA

Coğrafi bir örnek olayı bilimsel olarak inceleme ve raporlaştırma basamaklarını sıralayınız.

1. Konum	2. Veri	3. Analiz	4. Rapor
Mekânsal sınır	Harita ve uydu	İnsan-çevre bağı	Sürdürülebilirlik

☐ Sahaya ait harita, istatistik ve uydu görüntü verilerini toplama
☐ İncelenecek olayın mekânsal sınırlarını ve konumunu belirleme
☐ Fiziki ve beşerî unsurların karşılıklı etkileşimini analiz etme
☐ Sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda çözüm önerileri geliştirme

11 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

İnsan-doğa etkileşimi ve sürdürülebilirlikle ilgili ifadeleri değerlendiriniz.

	D	Y
Marmara Gölü'nün kuruması bölgedeki göçmen kuşların yaşam döngüsünü bozmuştur.	☐	☐
Süveyş Kanalı kapandığında deniz ticareti için başka hiçbir alternatif rota bulunamamıştır.	☐	☐
Coğrafi olayların incelenmesinde neden-sonuç ve dağılış ilkeleri birlikte uygulanır.	☐	☐
Aral Gölü'nün alanı son elli yılda uygulanan projelerle iki katına çıkmıştır.	☐	☐

12 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarından yararlanarak coğrafya kavramlarını yazınız. Numaralı kutulardan 'KANAL' kelimesini bulunuz.

ANAHTAR KAVRAM ŞİFRE ŞERİDİ: K - A - N - A - L

1	2	3	4	5
K	A	N	A	L

Bir coğrafi mekânın yeryüzündeki yerini belirten temel kavram ☐☐☐☐☐
Orta Asya'da kuruyarak çevre felaketine dönüşen gölün adı ☐☐☐☐
Afrika kıtasının en uzun nehri ☐☐☐
Süveyş Kanalı'nın kuzey çıkışının bağlandığı deniz ☐☐☐☐☐☐☐
Gemilerin yük indirip bindirdiği korunaklı kıyı tesisi ☐☐☐☐☐

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

_____

derskutusu.com · © Ders Kutusu · Tüm hakları saklıdır.